

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZSS/ 500/31/2010/EK

Warszawa, dnia 15 grudnia 2010 roku

**Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej**

pragnę poinformować Panią Minister, że nadal zwracają się do mnie rodzice dzieci chorych na cukrzycę o pomoc w zapewnieniu właściwej opieki, tj. uwzględnienie, wynikających z choroby, potrzeb ich dzieci podczas pobytu w przedszkolu bądź szkole. Obecnie, tylko nieliczne przedszkola i szkoły wyrażają zgodę na aktywne współdziałanie nauczycieli z rodzicami chorego dziecka poprzez pomoc dziecku w odczycie zapisów glukometru lub w obsłudze pompy insulinowej. Większość nauczycieli „zasłania” się brakiem przepisów regulujących wykonywanie czynności o charakterze działań medycznych.

Inne, stosowane w nielicznych miastach w kraju rozwiązania, polegające na tworzeniu w przedszkolach i szkołach wydzielonych grup „diabetyków” nie są - w mojej ocenie - właściwe, gdyż w efekcie tworzą swoiste „getta” dla dzieci oraz przyczyniają się do upowszechniania opinii, że cukrzyca nie pozwala na normalne funkcjonowanie w grupie rówieśniczej. Zgodnie z obecnym poziomem wiedzy medycznej powyższy pogląd nie jest prawdziwy.

Cukrzyca jest chorobą społeczną, corocznie przybywa dzieci chorujących na nią, więc w niedługim czasie w każdej klasie będzie uczyło się co najmniej jedno dziecko nią dotknięte. W związku z tym, optymalnym rozwiązaniem wydaje się wyposażenie wszystkich nauczycieli w kompetencje pozwalające na objęcie dziecka chorego na cukrzycę taką opieką, która zapewni mu bezpieczeństwo zdrowotne.

Zdaję sobie sprawę z faktu, że zaproponowane rozwiązanie wymaga dokonania szeregu zmian w istniejących przepisach prawa, ale ich efektem będzie gwarancja systemowego rozwiązania problemu.

W związku z powyższym – na podstawie art. 10a ustawy z 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) – zwracam się do Pani Minister z prośbą o podjęcie działań zmierzających do zapewnienia dzieciom chorym na cukrzycę warunków bezpiecznego przebywania w przedszkolach i szkołach, w aspekcie uwzględniania ich potrzeb zdrowotnych.

Z wyrazami szacunku
Marek Góralczyk

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

DZSE-TS-043-123/2010

Warszawa 2010.12.24

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

ul. Przemysłowa 30/32

00-450 Warszawa

Panie Ministrze

odpowiadając na pismo ZSS/500/31/2010/EK z dnia 15 grudnia 2010 r. dotyczące m.in. możliwości wykonywania przez nauczycieli czynności medycznych polegających m.in. na udzielaniu pomocy w obsłudze pompy insulinowej i odczytywaniu pomiarów glukometru oraz obejmowaniu dziecka chorego taką opieką, która zapewni mu bezpieczeństwo zdrowotne podczas pobytu w szkole, uprzejmie informuję.

Przepisy ustawy o systemie oświaty¹⁾, zgodnie z art. 70 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej²⁾, określają m.in. rodzaje i typy jednostek organizacyjnych wchodzących w skład polskiego systemu oświaty, jak również zadania realizowane przez te jednostki. Z przepisów ustawy wynikają także zadania służące kształceniu, wychowaniu i opiece oraz podnoszeniu poziomu wiedzy w społeczeństwie, jak np.:

- zapewnienie realizacji prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki pedagogicznej, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju, w tym dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami,
- realizacja, określonej przez ministra właściwego do spraw oświaty, na podstawie delegacji wynikającej z art. 22 ww. ustawy, podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół,

¹⁾ preambuła do ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm)

²⁾ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.)

- kwalifikacje wymagane od nauczycieli (określone przez ministra właściwego do spraw oświaty, na podstawie delegacji wynikającej z art. 9 ust 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.),
- zasady finansowania oświaty (określone przez ministra właściwego do spraw oświaty, na podstawie art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2008 r. Nr 88, poz. 539, z późn. zm).

Kwestie związane z zapewnieniem dzieciom, w tym przewlekle chorym, odpowiednich warunków podczas pobytu w przedszkolu/szkole/placówce, zgodnie z regulacjami *art. 39 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy o systemie oświaty*, należą do obowiązków dyrektora. Dyrektor przedszkola/szkoły/placówki m.in. sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki do ich harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne.

Mając na względzie pomoc przedszkolom, szkołom i placówkom, w 2008 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej wydało, adresowane do nauczycieli i opiekunów publikacje zawierające praktyczne informacje, opracowane przez lekarzy specjalistów w danych dziedzinach, na temat postępowania z chorym dzieckiem na terenie szkoły/przedszkola, pod wspólną nazwą „One są wśród nas”.

W serii tej znajduje się m.in. publikacja pt.: „Dziecko z cukrzycą w szkole i przedszkolu”. W roku 2009 publikacje te były przekazane do szkół i placówek oraz opublikowane na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Zdrowia, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Centrum Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej (obecnie Ośrodka Rozwoju Edukacji).

Jednocześnie należy podkreślić, że na stronie internetowej [men: www.men.gov.pl](http://men.gov.pl) zamieszczona została informacja dotycząca zalecanego sposobu postępowania w sytuacji, gdy w szkole/placówce nie ma pielęgniarki lub higienistki szkolnej i należy zorganizować profilaktyczną opiekę zdrowotną nad uczniami w innej formie. Wskazuje się w niej procedury, które mogą uwzględniać m.in. przypominanie lub pomoc w przyjmowaniu leków, wykonywaniu pomiarów poziomu cukru, regularnym przyjmowaniu posiłków, itp. Powinny też określać formy stałej współpracy z rodzicami (opiekunami) tego dziecka oraz zobowiązanie wszystkich pracowników przedszkola/szkoły/placówki do bezwzględnego ich stosowania.

Zatem w przypadku ucznia, którego stan zdrowia pozwala na pobyt w przedszkolu, szkole lub placówce, w tym na uczestniczenie w zajęciach wychowania przedszkolnego czy nauczania w szkole, może on liczyć na pomoc nauczycieli, czy pracowników obsługi. Zaangażowanie wszystkich pracowników w pomoc choremu uczniowi oraz współpraca z jego rodzicami (opiekunami prawnymi) w tym zakresie, gwarantuje mu prawo do realizacji rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego i obowiązku nauki w integracji z rówieśnikami.

Wobec uczniów z przewlekłą chorobą, którym stan zdrowia pozwala na codzienne uczęszczanie do szkoły nie stosuje się w procesie kształcenia innych, niż wobec pozostałych uczniów metod pracy dydaktycznej. Można dla nich organizować pomoc psychologiczno-pedagogiczną w formie zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym.

W uzasadnionych przypadkach dla uczniów przewlekle chorych – na podstawie *rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach* ³⁾ mogą być organizowane klasy terapeutyczne. Liczba uczniów w klasie terapeutycznej wynosi do 15 (§ 7.ust. 5 ww. rozporządzenia).

Ten rodzaj pomocy, z uwzględnieniem wskazań lekarza dotyczących wymagań zdrowotnych dziecka, organizuje się na podstawie opinii wydanej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną. Opinia ta ma na celu poinformowanie m.in. dyrektora szkoły o zakresie potrzebnej dziecku pomocy medycznej oraz wskazanie warunków, których spełnienie poprawi komfort psychiczny ucznia (istotna może być np. liczebność oddziału, do którego ten uczeń uczęszcza, usytuowanie oddziału w budynku szkolnym, lub wyposażenie szkoły w „sprzęt” dostosowany do potrzeb zdrowotnych ucznia). Może również zawierać wskazanie do uczęszczania dziecka do klasy integracyjnej, w grupie uczniów pełnosprawnych lub włączenie go do klasy terapeutycznej.

---

³⁾ rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 228, poz. 1489)

Należy również zauważyć, że uczniowie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁴⁾. Natomiast dzieci i młodzież objęte obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki oraz kształcące się w szkołach ponadgimnazjalnych obejmuje się profilaktyczną opieką zdrowotną w środowisku nauczania i wychowania, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą⁵⁾, do ukończenia nauki.

Ponadto, z art. 4. ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym⁶⁾ wynika, że każdy, kto zauważy osobę lub osoby znajdujące się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego lub jest świadkiem zdarzenia powodującego taki stan, w miarę posiadanych możliwości i umiejętności ma obowiązek niezwłocznego podjęcia działań zmierzających do skutecznego powiadomienia o tym zdarzeniu podmiotów ustawowo powołanych do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Natomiast medyczne czynności ratunkowe, w rozumieniu ww. przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zaliczane są do świadczeń opieki zdrowotnej udzielanych przez jednostki systemu zdrowia (art. 3 pkt 4 ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym).

Z poważaniem

w/z MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
Zbigniew Włodkowski

⁴⁾ ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, z późn. zm.)

⁵⁾ rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą (Dz. U. Nr 139, poz. 1133)

⁶⁾ ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz. 1410, z późn. zm.)